

KDi

Paldies visiem rēgiem manā dzīvē!
Saruna ar franču aktrisi un režisori
NOEMIJU MERLĀNU

PUSNAKTS SEANSS

«Mani aizrauj tas, ko vēl nekad neesmu redzējusi, - viss, kas ir jauns un negaidīts. Mans sapnis ir turpināt īstenot pārsaidzīšus projektus,» atzīst Noémie Merlano. Foto - Coverimages/Scampix

SKALI PAR INTĪMO

«Ticu, ka kino spēj mainīt domāšanu - ne jau viena filma, bet kopējā kinodarbu dinamika,» ir pārliecināta franču aktrise un režisore **Noémie Merlano**. Uz Latvijas kinoekrāniem ir iznākusi viņas uzņemtā filma **Balkonetes** - trakulīga feministiska komēdija par seksuālu vardarbību **Teksts Jēgoris Jerohomovičs**

Pasules slavu aktrisei Noēnijai Merlānai (1988) atnesa galvenā loma franču režisores Sīnā vēsturiskajā drāmā *Lédijas portrets ugunī* (*Portrait de la jeune fille en feu*, 2019), 2020. gadā Noēnija stājās kameras otrā pusē un uzņēma savu pirmo pilnmetrāžas filmu *Mi tūlītā mon amour*, kas tika iekļauta 2021. gada Kānu kinofestivāla programmā. Aktrise ir spēlējusi franču režisora Žaka Odiāra urbānajā drāmā *Parīze, 13. rajons* (*Les Olympiades/Paris, 13th District*, 2021) un franču režisoru Erika Toledano un Olivjē Nakāša komēdijā par aktivismu *Grūtais gads* (*Une année difficile/A Difficult Year*, 2023).

EROTIKAS DIVA

Par lomu franču režisora Luija Garela krievu minālkomēdijā *Nevainīgais* (*L'Innocent*, 2022) Noēnija Merlāna ir saņēmusi Francijas augstāko kinobalvu *Cézārs* kā labāko otrā plāna aktrisi. Viņai jau ir vairāk nekā trīsdesmit kinolomu. Savu profesionālo karjeru Noēnija jauniešu ir sākusī ar lomu franču komēdijā *La vie en rose*. Uz dažādu festivālu un ceremoniju saukšana pakāļā Noēnija žilbina *Louis Vuitton* dizainera Nikolā Geskjēra darinātajās kleitās.

Pērn rudenī Sanssebastiānas kinofestivālā notika franču režisores Odrijas Divānas erotiskās drāmas *Emanuela/Emmanuelle* (2024) pirmizrāde ar Noēniju Merlānu titullomā. Tā ir rakstnieces Emanuelas Arsēnas 60. gadu romāna *Emanuela* ekranizācija feministiskā skaņumā. Aktrise ir piedalījusies arī lielos starptautiskos projektos - viņa ir filmējusies kopā ar Keitu Blānšeti amerikāņu režisora Toda Filda psiholoģiskajā drāmā *Tārā/Tar* (2022) un kopā ar Keitu Vinsletu amerikāņu režisores Elenas Kuraskas kara drāmā *Fotogrāfe* (*Lee*, 2023).

Uz Latvijas kinoekrāniem tikko ir iznākusi Noēnijas Merlānas otrā režisētā spēlfilma *Balkonetes* (*Les femmes au balcon/The Balconettes*, 2024), kuras pirmizrāde pērn notika Kānu kinofestivāla ārpuskonkursā - pusnakts seansu - programmā.

FLIRTS AR SLIKTU GAUMI

Rakstīt scenāriju Noēnijai Merlānai palīdzēja filmas *Lédijas portrets ugunī* autore Sīnā Sīnā. *Balkonetes* ir trakulīga, asinaina feministiska komēdija ar farsu un šausmu filmas elementiem. Filmas sižets risinās svelmainās vasaras dienās Marselā, un tā vēsta par seksuālu vardarbību. Noēnijai Merlānai ir svarīgi sāstīt mīstienīgus, atklātus sieviešu siastus, balstoties savā sāpīgajā pieredzē. «*Balkonetes* sākumpunkts ir spēģis, atbrīvojoša, tieksme pēc humora, absurda un fantāzijas, tā ir žanru kombinācija, kas atspoguļo vestījuma daudzpusību - apspiestības nosodījumu varākas formās un sapnainu atbrīvošanās veicināšanu,» savu ieceri raksturo Noēnija Merlāna.

Galvenās varones ir trīs draudzenes - aktrise Eliza (viņu atveido pati Noēnija Merlāna), rakstniece Nikola (Sāda Kodreanu) un tiešsaistes sekss pakalpojumu sniedzēja Rubija (Šūreila Jakūba). Noēnija Merlāna neslēpj, ka viņai patīk komēdijas, skolas, ekstravagantas personības - sievietes ar raksturu -, kuras reizēm atļaujas būt līdzīgas karikatūrām. Meiteņu azartiskā aizrašanās ar izskaigū fotogrāfu (seriāla *Emīlija Parīzē* zvaigzne Līkā ▶

**PAT JA ESMU UPURIS,
MAN IR ATĻAŪTS SMĪETIES,
MAN IR ATĻAŪTS DZĪVOT**

Bravo), kuru viņas vēro no sava balkona un pēc tam apciemo, beidzas traģiski, groteski un satriski. Jaunajām sievietēm ir jātiek galā ne tikai ar līķi, kas ir zaudējis stratēģiski svarīgu ķermeņa daļu, bet arī ar daudzu jo daudzu seksuālu plēšonu, izvarojumi un agresoru rēģiem.

Balkonētes var šokēt un satricināt skatītājus, un filmas autore apgalvo, ka viņas izvēlētā stāstījuma maniere un estētiskā atbilst viņas pašas būtībai. «Šāds vēstījuma stils man šķita visinteresantākais ceļš, kā aprakstīt sievietību un izpētīt visu, par ko vēlējos runāt. Es vēlējos panākt krāsu un faktūru sajaukumu, radīt spilgti izaicinošu filmu, kas flirē ar sliktu garumi un vulgariāti, vienlaikus saglabājot humoru un lirismu un akcentējot tēmas, kas man ir aktuālas. – sievietes intimitāti, izvarošanu un tās sekas, patriarhālo apspiestību.»

Nesen Parīzē notikušajā sarunā Noemīja Merlāna pastāstīja KDI par savu režijas darbu *Balkonētes*.

Balkonētes nevienam neatsāj vienalā dzīvu. Kāds ir labākais un sliktākais kompliments, ko esat saņēmusi par savu filmu?

Labākais kompliments, ko esmu dzirdējusi: «Es gribu iziet no kinoatēra un doties tēlās *topless*, un būt brīvā!» Es biju patiesi pārsteigta to dzirdēt. Sliktākais kompliments: «Šī filma ir vērstā pret vīriešiem.»

Ko jūs atbildētu uz šo komentāru? Es teiktu, ka šī filma ir vērstā pret agresoru. Šī filma runā par agresiju, un tajā ir farsa elementi. Skatoties *Balkonētes*, mēs nonākam filmas varones – rakstnieces Nikolā – galvā. Tā ir vienas fantāzijas murgs – kādā brīdī Nikolā sev apkārt redz tikai agresorus, jo mūsu sabiedrībā viņu ir pārāk daudz. Situācija filma kļūst arvien briesmīgāka, un šie vardarbīgie vīrieši – viņu rēģi – aizņem teju visu telpu, viņi dzīvo saīstās un atminās.

Tiem, kuri uzskata, ka mana filma ir vērstā pret vīriešiem, es atbildētu – kopš pašiem kino pirmsākumiem visi skatītāji, arī sievietes, galvenokārt ir identificējušies ar varoņiem vīriešiem. Man gribētos, lai skatītāji neatkarīgi no dzimuma identificētos arī ar varoņiem sievietēm. Es atgādināmu, ka daudzas filmās sievietes tiek parādītas kā strubas un melanholiskas būtnes, bet mēs zinām, ka tā nav īstība. Ja tas tā ir kādā filmā, kas nenovirzī, ka tā ir dzīve. Pēdējais, ko es vēlētos pateikt, – ja es filma radītā kaut vienu vīrieša tēlu, kurš ir glābējs vai jaukais palīgs, visi identificētos ar viņu. Es vēlos pamudināt cilvēkus aizdomāties par savu rīcību, iedziļināties sevī un uzdot sev dažus jautājumus. 'Ias netiek darīts, lai viņi pateiktu: "Es arī esmu agresors", bet drīzāk lai viņi saprastu, ka, iespējams, kādreiz ir uzvedušies problemātiski vai nepareizi un saja apzināšanas procesā un ceļā mēs visi esam kopā.

Vai *Balkonēšu* sīžetu ir ietekmējis arī jūsu personāžu pieredze, askaroties ar vardarbību?

Jā, septiņpadsmit gadu vecumā manā dzīvē bija lielā pieredze ar fotogrāfu. Es arī esmu piedzīvoījusi izvarošanu partnerattiecībās. Rakstot scenāriju no šim personāžu attiecībām, es atceros, ka šī pieredze ir bijusi ļoti sāpīga. Vīnas dzīve viņai tika nozagta. Es gribēju radīt atbildi šāda veidmainības aurā ietītā seksualizētas fantāzijas tēlā – tas nomāc sievieti, un tas ilgi nomāca arī mani, jo cenos atbilst šim ideālam... Arī Merilīna Monro ir tēls, ko vīrieši un vēlos viņu atbrīvot. Gribu padarīt viņu par patērētāju.

Man patīk Holīvudas filmas, taču tajās sievietes nereti tiek iesprostota noslepmāinības aurā ietītā seksualizētas fantāzijas tēlā – tas nomāc sievieti, un tas ilgi nomāca arī mani, jo cenos atbilst šim ideālam... Arī Merilīna Monro ir tēls, ko vīrieši un vēlos viņu atbrīvot. Gribu padarīt viņu par patērētāju.

Man patīk Holīvudas filmas, taču tajās sievietes nereti tiek iesprostota noslepmāinības aurā ietītā seksualizētas fantāzijas tēlā – tas nomāc sievieti, un tas ilgi nomāca arī mani, jo cenos atbilst šim ideālam... Arī Merilīna Monro ir tēls, ko vīrieši un vēlos viņu atbrīvot. Gribu padarīt viņu par patērētāju.

■ Noemīja Merlāna savā filmā *Balkonētes* (2024) atveido aktrisi Eīžu, kura ierodas draudzeņu dzīvoklī Marselā Merlīnas Monro tēla. Publicitātes foto

KAUNAM UN BAILĒM IR JĀBŪT CITĀ PUSĒ, OTRĀ PUSĒ

■ Noemīja Merlāna un Makīta Samba režisora Žaka Odiāra urbēnajā drāmā *Parīze, 13. rajons* (2021). Publicitātes foto

■ Noemīja Merlāna (no labā) un Adele Enela režisores Sēlīnas Sāmā vēsturiskajā drāmā *Lēdijas portrets* (2018). Publicitātes foto

Man patīk Holīvudas filmas, taču tajās sievietes nereti tiek iesprostota noslepmāinības aurā ietītā seksualizētas fantāzijas tēlā – tas nomāc sievieti, un tas ilgi nomāca arī mani, jo cenos atbilst šim ideālam... Arī Merilīna Monro ir tēls, ko vīrieši un vēlos viņu atbrīvot. Gribu padarīt viņu par patērētāju.

■ Noemīja Merlāna iņģitās režisores Odrījas Divīnas erotiskās drāmas *Emanuela* (2024) titulomā. Filma piedāvā mūsdienu realitātei pieskaņotu populārā 60. gadu romāna interpretāciju. Publicitātes foto

KINO, TELEVĪZIJAI UN ATTĒLU KULTŪRAI IR LIELS SPĒKS

pusē, otrā pusē. Daudzi apspiestie cilvēki un vardarbības upuri izjut bailes – tas ir stāsta pretināums un sarežģītību. Tik daudz kas ir ieprogrammēts mūsu smadzenēs, tik daudz kas ir ielādēts mūsu dzīslās, ka mēs joprojām nereti darām kaut ko tādu, kas ir pilnīgi pretējs tam, kam mēstīam. Es runāju arī par sevi. Tas notiek neapzināti. Rubija sagādā baudu vīriešiem, bet viņa to dara tēsaustē – viņu pasarga datora ekrāns, un viņa var izlēmēt, kad pateikt «nē». Viņa cenšas izpausies, lai justos labi. Rubija apzinās, ka tā nav absolūta brīvība, bet viņai šī nodarbe ir veids, kā izdzīvot savu brīvību. Sabiedrība joprojām nosodoši izturas pret seksa pakalpojumu sniedzājiem. Varone atļaujas pateikt: «Es daru, ko vēlos».

Pagājušajā gadā uz kinoekrāniem iznāca režisores Odrījas Divīnas erotiskā drāma *Emanuela*, kurā jūs spēlējāt galveno lomu. Vai *Emanuelas* mūsdienu versija kaut kādā veidā ir saistīta ar *Balkonēti*?

Šīs filmas ir ļoti atšķirīgas, taču abas ir sievietes vēlmju pētījums. Es milu un ciešu Odrīju Divānu. Mūsu pieeja *Emanuelai* mazliet līdzinās tam, ko *Balkonētes* esmu paveikusi ar Merilīnu Monro.

Mēs ir tā cēmsaiyes izdarīt kaut ko pretēlu ierastajam Emanuelas un Merlīnas tēlam, lai piesavinātos šo ikonu un parādītu to jaunā gaismā. Tieši to Odrīja Divāna panāk savā filmā, bet viņa nedara to, lai atgrieztu seksualitātes uzturēšanu kumu un uzbudinājumu. Režisore visu laiku rūpīgi seko Emanuelai, viņa ir kopā ar Emanuelu un parāda, ka iestībā Emanuelai negust bauda. Saja zināja jauna *Emanuela* ir liels, riskants darbs. Es tiešām saņemtu līdzību ar *Balkonēti*. Emanuelai mēģina panākt, lai otrs gūst baudu. Viņa cenšas atrast arī savu baudu, bet neaprot, jo viņa ir kā robots.

Filma *Balkonētes* ir piepildīta gan ar ironiju, gan ar melno humoru. Kāpēc izvēlējāties šādu stāstījuma veidu?

Balkonētes ir jūsu otrā režisētā pilnmetrāžas filma. Cik sarežģīti ir uzņemt filmu un pašat tajā spēlēt?

Pirms filmēšanas man bija daudz mēģinājumu, gan kā režisorei, gan kā aktrisei, tāpēc biju ļoti sagatavotusies. Tas ir ļoti svarīgi, lai varētu ātri reaģēt un pārslēgties filmēšanas laukumā. Rakstniecei Nikolai atveido Sānda Kodreanu, mums ir ļoti draudzīgas attiecības, mēs kopā mācījāmies aktiermākslas skolā. Sānda mani labi pazīst un bija gatava palīdzēt, kad jutos mazliet apmaldījies. Mani atbalstīja operatore Jevgenija Aleksandrova. Dažreiz filmēšanas laukumā bija klāt arī scenārija līdzautore Sēlīna Sāmā.

Cik lielā mērā filmas tapšanu ir ietekmējis kustība #MeToo?

Francijā kustība #MeToo aktivizējās vēlāk nekā citur pasaulē, bet tagad tas izraisījis pārmaiņas kļūst arvien pamanāmākas. Daudz kas ir mainījies līdz ar sprieduma paziņošanu Žizeles Peliko masu izvarošanas lietā 2024. gada nogalē. Sieviešu tiesību situācija pamazām sāk uzlaboties, bet mums vēl ir tāls ceļš ejams.

Ceru, ka *Balkonētes* ir kaut kas vairāk nekā tikai «#MeToo filma». Kustība #MeToo man palīdzēja atrast telpu un pārliecību, lai paustu savas idejas un izstāstītu stāstus, kurus mēs, sievietes, bieži esam piedzīvojušas. #MeToo palīdzēja arī vairākos lietišķos filmas uzņemšanā, tagad ir vairāk produkcumu, kuri ir informēti par šādu pieredzi sievietē dzīvē.

Kuras sociālās un politiskās vērtības jūs cenšāties atspoguļot savā profesionālajā darbībā?

Man vienmēr ir svarīgi pieņemt atšķirīgo, pieņemt citus cilvēkus, lai mēs varētu labāk dzīvot visi kopā. Tas ir pats galvenais – citu cilvēku atskirību pieņemšana – un no tā ir atkarīgs pilnīgi viss.

Vai jums nāksiet, ka dažreiz vīrieši no jums baidās?

Vārbut bail ir tiem vīriešiem, kuri ar

24. APRĪLIS, 2025

